

VIP Makkerskap

Tiltak for et godt læringsmiljø fra
VIP Psykisk helse i skolen

Til skolens ledelse, ungdomsskole
2023/2024

Hva er VIP Makerskap?

VIP Makerskap driftes av VIP Psykisk helse i skolen. Vi jobber for å fremme elevenes psykiske helse og trivsel, og vi har flere tilbud til skolene. VIP Makerskap er et av våre mest brukte tiltak. I skoleåret 2023/2024 blir det benyttet av over 150 videregående skoler i Norge, og stadig flere ungdomsskoler tar også i bruk tiltaket.

Makerskapskonseptet er hentet fra den danske organisasjonen [Netverk](#) og bygger på kjente prinsipper for klasseledelse. Prinsippene er neppe fremmede for skolen. VIP Makerskap er derimot strukturert som en del av det viktige arbeidet med psykisk helse ved den enkelte skole, og satt i sammenheng med implementeringen av det tverrfaglige temaet folkehelse og livsmestring (FoL).

Kontaktlærer tar ansvar for å danne makkerpar og makkergrupper fra første skoledag av. Makkerpar og makkergrupper har bestemte oppgaver knyttet til hverandre, og inndelingen benyttes også til faglig samarbeid. Etter tre uker rulleres par og grupper, slik at man får anledning til å samarbeide med forskjellige medelever. VIP Makerskap handler om å gi elevene en trygg og forutsigbar overgang fra barneskole til ungdomsskole, samt et godt læringsmiljø som fremmer trygghet og tilhørighet. Gjennom enkle øvelser får makkerne trening i samarbeid og kommunikasjon.

Vi vet at elevene bruker mye energi de første ukene av skoleåret på å finne sin sosiale plass og at faglig og sosial fungering henger tett sammen. Ved å benytte VIP Makerskap allerede fra første skoledag, legges det til rette for at elevene blir kjent på tvers av eksisterende relasjoner, noe som forebygger ekskluderende klikkdannelser. VIP Makerskap handler om kollegialt felleskap – å øve på å være en god kollega for sine ulike medelever.

Målsetting

Hovedmålet med VIP Makerskap er å skape et godt psykososialt læringsmiljø hvor elevene opplever trygghet og tilhørighet.

Delmålene er:

- Å fremme elevers psykiske helse, trivsel og læring.
- Å styrke elevers sosiale og relasjonelle kompetanse.
- En trygg og forutsigbar skolestart.
- Å etablere et godt klassemiljø tidlig.
- At elevene skal bli kjent med de andre i klassen.
- Å skape gode arbeidsrelasjoner som fremmer livsmestring i skolehverdagen.

Hva betyr det å være i et makerskap?

- Makkerne sitter ved siden av hverandre i klasserommet i alle fag hvor hele klassen er samlet.
- Makkerne hilser på hverandre når de treffes og viser interesse for hverandre, for eksempel ved å spørre hverandre om hvordan helga har vært.

- Makkerne er oppmerksomme på om den andre trives. Har makkeren noen å være sammen med i friminuttene? Kommer makkeren til sosiale arrangementer med klassen/på skolen? Hvis makker blir bekymret skal hen henvende seg til kontaktlærer.
- Makkerne kontakter hverandre ved fravær. Den som på skolen sender en melding til sin makker der det for eksempel kan stå: «Hei! Ser at du er borte i dag. Håper vi sees i morgen.»
- En makkergruppe består av to makkerpar (eventuelt en trio).
- Ved hvert makkerbytte utarbeides en egen gruppekontrakt i makkergruppa.
- I timene kan lærer be elevene om å jobbe sammen i makkerpar eller i makkergruppe. Makkerne kan også samarbeide om lekser.

Implementering av VIP Makerskap

- 1) Samarbeidsmøte med skolen og VIP sentralt (60 minutter)
- 2) Opplæring av lærere, ledelse og elevtjeneste ved VIP sentralt (3 timer)

Se <https://vestreviken.no/vip-psykisk-helse-i-skolen> for mer informasjon.

Evaluering og forskning

VIP Makerskap har vært et tilbud til ungdomsskoler fra og med skoleåret 2019/20 basert på et pilotprosjekt ved Hole ungdomsskole i Buskerud. Evalueringsrapporten «Alle blir kjent med alle» finnes på vår hjemmeside og anbefales for nærmere beskrivelse av prosjektet. VIP Makerskap blir årlig evaluert av elever og lærere.

72 elever fra 8. trinn fylte ut evalueringsskjemaer i pilotprosjektet. Dersom vi sammenlikner resultatene med samlede nasjonale tall fra omtrent 33 000 elever i Vg1-Vg3 (2015-2023), ser vi at ungdomsskolen i pilotprosjektet jevnt over skårer bedre. Så mange som 93 % sier seg enige eller delvis enige i at VIP Makerskap har bidratt til en bedre skolestart for dem, der 78 % av vgs-elevne sier det samme. 70 % av ungdomsskoleelevne og 59 % av vgs-elevne er helt eller delvis enig i at de har følt seg mindre utenfor på skolen. 78 % av ungdomsskoleelevne og 66 % av vgs-elevne er helt eller delvis enige i at tiltaket har bidratt til at det føles trygt å være på skolen. 87 % av ungdomsskoleelevne og 75 % av vgs-elevne er helt eller delvis enig i at de har blitt kjent med elever i klassen som de ellers ikke ville blitt kjent med.

Samlede tall fra vgs-lærere (2016-2021) viser at 75 % av 1538 lærerne er fornøyde eller svært fornøyde med VIP Makerskap.

En effektstudie av VIP Makerskap på vgs (Morin, 2021) fant signifikant bedre skår på utfallsvariabelen «sosialt klasserommiljø» ved skolene som hadde hatt VIP Makerskap sammenliknet med kontrollgruppen av skoler som ikke hadde hatt tiltaket. Effekten ble sterkere når tiltaket var benyttet over flere år. Kvalitative data fra lærere indikerte at mange opplevde VIP Makerskap som positivt fordi de mente det ga elevene ulike sosiale muligheter

Ungsinn, et tidsskrift for virksomme tiltak for barn og unge, har i 2023 vurdert VIP Makerskap til evidensnivå 3 – tiltak med noe dokumentasjon på effekt. Det trekkes fram at VIP Makerskap er godt beskrevet med et bredt faglig fundament, hvor det samtidig er behov for mer forskning på tiltaket og et tydeligere teoretisk rammeverk (noe vi allerede arbeider med). Les Ungsinn sin vurdering av VIP Makerskap her:

https://ungsinn.no/post_tiltak_arkiv/vip-makkerskap-1-utg/

Tips til gjennomføring og opplæring

Erfaringsdeling – skoler som kjenner tiltaket forteller

Skoler i nærområdet som har gjennomført VIP Makerskap, eller lærere som har erfaring med tiltaket, kan gjerne bidra med innspill til gjennomføring samt erfaringsdeling på opplæringer.

Tydeliggjør at VIP Makerskap er en del av skolens arbeid med folkehelse og livsmestring

VIP Makerskap kan være et viktig bidrag i skolens arbeid med det tverrfaglige temaet folkehelse og livsmestring. Snakk med lærerne om hvordan tiltaket kan bidra til å svare på formuleringene i læreplanen.

Involver skolehelsetjenesten

Helsetjenesten ved skolen er en viktig ressurs for VIP Makerskap. De kan blant annet bidra til en økt forståelse for hvorfor skolen gjennomfører tiltaket. Helsetjenesten kan for eksempel bruke tall fra Ungdataundersøkelsen, relevant forskning og historier fra sin arbeidshverdag om hva utenforskap kan gjøre med elever i skolehverdagen.

Samarbeid med fylkets mobbeombud/elev- og lærlingeombud/ombud for barn og unge

VIP Psykisk helse i skolen samarbeider med flere ombud om VIP Makerskap. Mange skoler gjør også dette lokalt. Ombudene kan bidra med sin fagkompetanse på opplæringer i VIP Makerskap.

Ledelsens rolle i gjennomføringen av VIP Makerskap

- Det er avgjørende at rektor og øverste ledelse tar eierskap til tiltaket, er tydelig overfor sitt kollegium på hvorfor skolen ønsker VIP Makerskap og følger opp lærerne i gjennomføringen av tiltaket.
- Ledelsen har ansvar for å finne en koordinator for VIP Makerskap. Koordinator får tilgang på materiell og evalueringsrapport og er kontaktperson for VIP Psykisk helse i skolen.
- Ledelsen er ansvarlig for organisering av opplæring av lærerne samt implementering av tiltaket på skolen. Opplæringen gjennomføres av VIP Psykisk helse i skolen.
- Ledelsen er tett på lærerne i deres gjennomføring i VIP Makerskap, og bidrar til at lærerne får delt sine erfaringer og spørsmål knyttet til praktisk gjennomføring i sine klasser.
- Ledelsen sørger for at gjennomføringen av VIP Makerskap er oppført i skolens årshjul og planer.
- Ledelsen har ansvar for at det blir gitt informasjon om VIP Makerskap til kommende elever og foresatte.
- Det er viktig at ledelsen bistår læreren med informasjon fra barneskolen slik at det for eksempel unngås at elever i en mobberelasjon blir makkere.
- Ledelsen i samarbeid med koordinator for VIP Makerskap bør lage en plan der det legges til rette for tid til oppgaver ved bytte av makkere og makkergrupper.

VIP Psykisk helse i skolen

For mer informasjon, se vår hjemmeside:

<https://vistreviken.no/vip-psykisk-helse-i-skolen>

Har du spørsmål? Kontakt oss på vip@vestreviken.no